

ПЕРЕДМОВА

На розі двох вулиць, де ховаються навіть тіні, а морок вкриває товстим шаром чорноти усі прилеглі будівлі, зустрілись якось дві заблудлі душі. Вони не знали одна одну — та хіба це важливо? Перед обличчям вічності усі стають друзями.

— Можеш розповісти якусь цікаву історію, аби згаяти час? — попросила одна душа, яка щойно розпрощалася з життям.

— Що саме ти хочеш почути? Я знаю безліч цікавих історій, — відповіла інша душа. — Я знаю історії, які розвіюють смуток; їх люблять діти й невинні романтики. Знаю сороміцькі жарти, героїчні легенди та казки про всіляких чарівників. Банально, але багатьом до смаку.

— Ні, краще щось інше, від таких історій обсїдають сумні спогади. Моя мама любила розповідати казки. Здається, це було мільйон років тому. Не хочу згадувати про неї — тільки не зараз...

— Розумію. Що ж, а як ти ставишся до історій про кохання? Хочеш залікувати своє розбите серце чимось гарячим і приємним? Як не крути, все ж найбільші у світі дурниці та найсміливіші вчинки ми робимо в ім'я кохання.

— Ні, — відповіла душа, — кохання більше не живе в мені. Я позбулася його назавжди й більше не хочу згадувати. Саме через кохання я опинилася тут.

— Гарзд! А як тобі історії про дружбу? Веселі витівки, гра в м'яч, будиночок на дереві, усе, що можна прочитати в дитячих книжках. Хто б не хотів повернутися у своє дитинство?

— Та ні, такі історії нагадують мені про родину, яку я вже ніколи не побачу. Про братів і сестер, старих друзів і знайомих. Як там вони без мене? Щасливі чи сумують? Чи пам'ятають мене?

— Що ж, бачу: тут складний випадок, але і я не простак. Маю одну історію, яка сподобається навіть тобі. Вона об'єднує усе найкраще, що є в людському житті: пригоди, любов, довіру, але також гірку втрату і краплинку відчаю, куди ж без них. Ця історія про таку саму душу, як ми з тобою, яка заблукала, але змогла знайти світло.

— О, так, те що треба. Дуже цікаво, не зупиняйся. Ми маємо обмаль часу.

— Не переймайся. Встигнемо!

Спершись на огорожу міської лікарні, дві душі захоплено спілкувалися. Зараз у них більше спільного, ніж було за життя. А те, що їх відрізняло, уже не здавалося таким важливим. Ані простір, ані час більше на мали жодного значення. Разом із цим зникли усі упередження, розчарування та тиск суспільства, зробивши душі знову вільними, як було задумано на самому початку.

Якби хтось визирнув із вікна прилеглої лікарні, то, без сумніву, помітив би дивні тіні, які виростили в темряві ночі. Та, на жаль, усім було байдуже. В живих занадто багато важливих справ, щоб прислухатися і придивлятися до химерної порожньої вулиці. Тож єдиним свідком цієї розмови був самотній ліхтар, який час від часу миготів, ніби нагадуючи про свою присутність і бажаючи бодай якось долучитися до розмови. Однак йому було дозволено лише мовчки спостерігати.

ЧАСТИНА 1

Була весна 1980 року. У маленькому містечку неподалік Мюнхена подружжя Кауфманів з нетерпінням чекало появи свого первістка. Їхній союз — саме це слово тут найдоречніше — тривав майже 10 років. За цей час фрау та гера Кауфманів не спіткали ані великі потрясіння, ані фантастичне щастя. Однак обох це цілком влаштовувало. Єдине, чого їм не вистачало для остаточного формування загальноприйнятої картинки щасливого подружжя, — це нащадки. Саме цією темою часто спекулювали «доброзичливі» сусідки, намагаючись боляче вколоти фрау Кауфман. На їхню думку, жінка не є повноцінною, аж поки не почне приносити в дім дітей. Бо це, бач, її велика місія і призначення. Все інше, як-от характер, врода, освіта, не має жодного значення.

Клеймо суспільного осуду важким тягарем лягло на плечі фрау Кауфман, тому вона видихнула з полегшенням, дізнавшись про свою вагітність. «Більше ніхто не зможе задоволено посміхатися, розпитуючи про те, чому в мене досі немає дітей», — думала жінка, і це давало їй сили пережити всі труднощі, пов'язані з вагітністю.

Белінда Кауфман, у дівочтві Адлер, мала великі амбіції, однак не могла похизуватися нічим, окрім своєї вроди, та й та вже почала в'янути. Ця 38-річна жінка колись була справжньою красунею. Біляве волосся, що спадало на плечі акуратними кучерями, й прозорі, майже скляні очі робили її об'єктом бажання десятків найкращих кавалерів.

Та усі вони зникали, ледь встигнувши поспілкуватися з Беліндою. Адже вона не вирізнялася кмітливістю та вмінням підтримувати вишукані розмови. Звісно, таким вродливим дівчатам пробачали й більші гріхи, ніж обмеженість поглядів. Однак молода фрау Кауфман, до всіх своїх «талантів», мала просто жакливий характер. Розбещена, нетерпляча, вона була здатна одним словом відбити у парубка будь-яку охоту навіть підходити до неї. Усіх вона вважала не вартими своєї уваги та чекала на принца.

Ти можеш подумати, що гер Кауфман став втіленням усіх ідеалів прекрасної Белінди. Та мушу розчарувати, це не так. Даче Кауфман уособлював усе те, що Белінда ненавиділа найдужче. Непримітний і сором'язливий, він легко губився в натовпі. Часто затаився, коли хвилювався, й намагався завжди триматися осторонь.

Протягом усього дитинства з нього знущалися однолітки, та юний гер Кауфман ніколи не давав їм відсічі. Його девіз: «Бійкою справи не вирішиш». Однак це лише маска, що приховує боягузтво. Насправді він понад усе боявся програти. Саме тому Даче Кауфман не мав жодного шансу коли-небудь стати успішним і одружитися з такою дівчиною, як Белінда.

Долю двох молодих людей вирішив випадок. Розлякавши всіх своїх кавалерів, Белінда залишилася самотньою 28-річною дівчиною без особливих чеснот і статків. Пристойні кавалери її віку давно були одружені, а молодші й чути не хотіли про цю «злющу мегеру», як усі її називали. Тому єдиним варіантом для дівчини було шукати майбутнього чоловіка серед вдівців або розлучених чоловіків, що не надто її приваблювало.

Гер Кауфман у той час був молодим і нежонатим чиновником, що приїхав до містечка і отримав роботу в місцевому банку. Він нікого не знав і був самотнім. Ані значних статків, ані вроди йому не вистачало, щоб бодай зацікавити

когось своєю несподіваною появою. Та Белінда вхопилася за свій шанс, який міг стати для неї останнім.

Весілля відбулося лише за два місяці після їхнього знайомства і з легкої руки батька дівчини — Карла Адлера. Саме він зіграв ключову роль у тому, якою стала Белінда. А згодом не менший вплив він матиме й на життя свого онука. Та повернімося краще до початку цієї дивовижної історії.

— Даче, *Scheiße*¹, де ти?! — кричала фрау Кауфман pogodного недільного ранку.

У неї щойно почалися перейми. Не в змозі більше терпіти біль, фрау Кауфман верещала на весь будинок так, що навіть сусіди виглядали зі своїх вікон, але не ризикували переступити поріг її будинку.

— Уже біжу! — почувся задиханий голос її чоловіка.

Він носився будинком, наче переляканий олень, так і не розуміючи, що саме мусить робити. Його руки тремтіли, а вуста посиніли. Складалося враження, ніби це він зараз народжує.

— Їдьмо в лікарню, бо сам прийматимеш пологи, *Mistkerl*².

Від такої перспективи Даче мало не зомлів. Він найдужче боявся крові. Навіть одна крапля здатна була налякати його до смерті. Тому в дитинстві він віддавав перевагу спокійним іграм, щоб ненароком не ушкодити собі щось. Звісно, усі кепкували з цього, і це ще більше вплинуло на відлюдькуватість Даче й сприяло розвитку різних фобій.

Під нестерпні крики фрау Кауфман та її грубу лайку, на яку зважився б далеко не кожен чоловік того часу, подружжя потрапило до лікарні. Цікаво, що, коли Белінда хотіла видаватися янголом, усі її грубощі й триповерхові матюки кудись зникали. Жінка вмить перетворювалася на елегант-

¹ Лайно (нім.). — Тут і далі прим. авт.

² Мудак (нім.).

ну пані блакитної крові. Ніхто й подумати не міг, що її прекрасний ротик може видавати такі слова.

Хлопчик народився за 5 годин, мав вагу вагою 3350 г. Белінда назвала сина Карлом, на честь свого батька.

Ось так і з'явився на світ герой цієї історії — Карл Кауфман. Та це не єдине його ім'я. Прийде час, і ти все дізнаєшся. А тим часом я розкажу, як почуввається породілля.

У маленькій палаті місцевої лікарні новоспечена мати тримала на руках свого сина. Вона робила це вперше. Трішки незграбно, з ледь помітним острахом нашкодити йому. Маленький Карл присмоктався до повних молока маминих грудей і солодко посапував. На нього чекав увесь світ і всі небезпеки, які можуть спіткати хлопчика на вулицях провінційного міста. Та зараз, ховаючись у маминих обіймах, із повним животиком смачного молочка, він мирно спав.

У багатьох людей ця картина викликала б усмішку та щонайприємніші емоції, однак Белінда почувалася розлюченою. Вона нарікала на те, що змушена була пережити нестерпні страждання, щоб вичавити із себе цей «трикілограмовий гарбуз». Її зовсім не лякав той факт, що, тримаючи на руках власного сина, вона не відчувала любові. Та й що взагалі вона може знати про любов? За все своє життя Белінді так і не вдалося пізнати її.

Однак фрау Кауфман була переконана в тому, що її син особливий (як і більшість мам). Що він досягне усього того, чого не вдалося досягнути їй. Отримає у спадок неперевершену вроду, укладе вигідний шлюб із багатою нареченою і стане поважною особою в суспільстві. З ним радитимуться, до його думки прислухатимуться. Перехожі будуть вітати-ся з ним радісними покличами,

— *Guten Tag*¹, гер Кауфман!

¹ Добрий день (нім.).

— Раді вас бачити, гер Кауфман!

А вона, Белінда, буде йти поруч із ним з високо піднятою головою, і всі заздритимуть. Адже лише неймовірна жінка могла народити такого чудового сина.

Від цих думок на обличчі фрау Кауфман з'явився рожевий рум'янець і широка усмішка. Вона геть забула про муки пологів, які нещодавно пережила. Їй не терпілося побачити втілення своєї мрії. «І чому ж діти так повільно ростуть?» — нарікала подумки Белінда.

Кожна жінка, народжуючи дитя, мріє про щось схоже. Така вже людська натура. І немає нічого поганого в тому, щоб намагатися ідеалізувати свою дитину, наділяючи її всілякими чеснотами. Та рано чи пізно маля виросте. Саме з цього починаються усі найбільші людські трагедії.

Даче Кауфман сидів на стільці біля ліжка дружини й намагався розчинитися у повітрі. Він аж ніяк не хотів дратувати її, тому вдавав, ніби його не існує. Цим він займався майже все їхнє подружнє життя. Однак, на відміну від Белінди, чоловік відчув щось нове, у чому боявся собі зізнатися. Маленький, загорнутий у пелюшки хлопчик був зовсім поруч. І вперше у своєму житті гер Кауфман визнав: він створив справжнє диво. Та, на жаль, попри добре серце й щирі почуття до свого сина, гер Кауфман абсолютно не годився на роль батька для хлопчика. Він не міг навчити його ані рибалити, ані спілкуватися з дівчатками. А що найголовніше, гер Кауфман не був здатен його захистити. Тому він подумки благав Всевишнього, щоб хлопчик не був схожим на нього. Щоб він успадкував сильний і вольовий характер мами, який значно більше личить чоловікові, аніж жінці. Страх, що заповонив усі його думки, обірвала фрау Кауфман.

— Ти подзвонив моему батькові? — грубо запитала вона.

— Так, він скоро буде, — коротко відповів Даче.

— Чудово, а то від тебе жодної користі, *Scheiße*.

Невдовзі двері до лікарняної палати прочинилися і увійшов Карл Адлер, батько Белінди. Статний і вишуканий чоловік, за яким тягнувся шлейф дорогого одяку й влади.

— Як ти? — лагідно промовив він, поклавши свою холодну долоню на лоб дочки.

— Добре, батьку.

— Ну, показуй мені онука, — з нетерпінням промовив новоспечений дід.

Белінда підійняла край пелюшки, який затуляв обличчя хлопчика. Воно було червоного кольору, наче буряк, трішки зморщене, а очі здавалися двома тоненькими щілинками.

— Я вже й забув, які на вигляд новонароджені діти. Сподіваюся, що вродою він вдасться у наш рід, — і гер Адлер хижо зиркнув на свого зятя, — та й усім іншим теж, — додав наприкінці.

— Звісно, батьку, — улесливо відповіла Белінда, — а як може бути інакше? Він буде копією свого діда.

— Дай Боже, дочко! Дай Боже.

Коли перші хвилини знайомства минули, Карл Адлер вирішив потримати онука на руках. Белінда без жодних вагань передала клунок із маленьким хлопчиком у руки батька — великі, волохаті й жилисті. Малий миттєво заплакав, ніби відчуваючи щось лихе. Немовлята надзвичайно тонко сприймають усі сигнали, які випромінює людське тіло. І новонароджений Карл знав: від його діда не варто чекати нічого доброго.

— Чому він верещить? — знервовано поцікавився гер Адлер.

Крик немовляти порушував усю ідилію цього моменту. Не так чоловік уявляв собі знайомство з онуком. А він дуже не любив, коли щось ішло не за планом.

— Не знаю, може, голодний, — розгублено відповіла Белінда, вперше згораючи від сорому за свого сина. Це почуття теж було для неї новим.

— Візьми, — батько віддав немовля, — зроби із ним щось, нехай замовкне. Не вистачало ще, щоб онука Карла Адлера назвали розмазнею. Будь мужиком! — звернувся він до немовляти, яке навряд чи знало, що то означає.

Фрау Кауфман з усіх сил намагалася заспокоїти сина, який аж почервонів від крику, та хлопчик, як на зло, не припиняв плакати. Він просто заливався слізьми й уже почав битися в судомах.

— Гаразд, я маю важливіші справи, ніж витирати дитячі шмарклі, для цього у нього є ти, — холодно заявив Карл Адлер і вийшов з палати.

Маленький хлопчик припинив плакати. Він знову поринув у яскраві сновидіння, які бачать лише немовлята. А мама пригортала його до своїх повних молока теплих грудей. Жінку зовсім не радувала думка, що тепер їй справді доведеться витирати лайно за дитиною. До цього вона навіть не задумувалася про такі неприємні аспекти виховання.

Мало хто знає, що, коли Карл Адлер покинув палату доньки, він теж думав про немовля. У своїй свідомості він малював портрет білявого хлопчика з блакитними очима, який здатен перемогти будь-якого, навіть удвічі сильнішого юнака. Дужий, витривалий, гордий за свою батьківщину і справжній німець. Він буде втіленням нового покоління гідних людей та покаже всім: Німеччина відроджується.

Чоловік стиснув кулак так сильно, що залишив криваві відбитки нігтів на своїй долоні. Та Карл Адлер навіть не відчув цього, він звик до болю. Можна сказати, він навіть любив біль.

— Я зроблю усе, щоб мій онук виріс справжнім німцем, — ледь чутно пробурмотів він собі під ніс і, мало не збивши з ніг симпатичну медсестру, швидким кроком попрямував геть.

Забігаючи наперед, скажу, що він таки дотримається обіцянки. У свій особливий і схиблений спосіб Карл Адлер

намагатиметься зліпити з хлопчика того, ким він хотів би його бачити. Чи вдасться йому, чи ні — це уже геть інше питання.

Ось так і з'явився на світ маленький Карл Кауфман, який ще не встиг надихатися свіжим повітрям, а вже мав готовий план на життя. Кожен із його рідних бажав для хлопчика свого. Як йому вдасться відповідати таким різним очікуванням мами, батька й дідуся? Та й узагалі, як дітям вдається справджувати бодай чиїсь сподівання? Цього йому ще доведеться навчитися. Ну а зараз — сон. Немовлята мусять багато спати.